

Lausunto

kirjaamo@vnk.fi

16.8.2021

Dno 398/72/2021

LAUSUNTO: Luonnos Meripolitiikan toimenpideohjelmaksi

Viite: VN/5748/2019

Huoltovarmuuskeskus (HVK) on tutustunut luonnokseen Meripolitiikan toimintaohjelmaksi. HVK ottaa tehtävänsä mukaisesti lausunnossaan kantaa huoltovarmuuteen ja varautumiseen liittyviin näkökohtiin. Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 1 §:n mukaan huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen ja niihin liittyvien teknisten järjestelmien turvaamisesta poikkeusoloissa ja niihin verrattavissa vakavissa häiriötilanteissa.

Meripolitiikan linjausten toimi II/3 ja toimenpide 25 asettaa tavoitteeksi huoltovarmuuden sekä turvallisen ja sujuvan logistiikan takaamisen kaikissa olosuhteissa. Tarkoitus on varmistaa ja kehittää meriliikenteen johtamista tukevaa ajantasaista ja kattavaa meritilannekuvaa sekä tilannetietoisuutta. Tavoite on myös edistää valtioiden ja viranomaisten yhteistyötä tilannetietoisuuden kehittämisessä ja edistää yhteistyön tiivistämistä yritysten kanssa uusien teknologioiden hyödyntämiseksi. HVK toteaa, että koronakriisin aikana Huoltovarmuusorganisaatio on osaltaan tuottanut tilannekuvatietoa kuljetusten toimintavarmuudesta kaikkien kuljetusmuotojen osalta.

HVK ehdottaa, että toimenpiteen 25 yhdeksi vastuutahoksi ja kumppaniksi lisätään HVK, jolla on keskeinen rooli huoltovarmuuden turvaamisessa. HVK pitää tarpeellisenä lisätä toimenpiteiden resursseihin ja rahoituslähteisiin HVK:n ohjelmat, kuten Logistiikka2030 ja Digitaalinen turvallisuus 2030 -ohjelmat, joilla voidaan toteuttaa ja mahdollistaa myös merenkulun huoltovarmuuden kehittämistä.

HVK pitää erittäin hyvänä, että toimenpideohjelma korostaa talvimerenkulun edellytysten varmistamista ja sen erityisvaatimusten huomioon ottamista myös kansainväliseen sääntelyyn vaikuttaessa. Itämeren meriliikenteessä tapahtuvien rakenteellisten muutosten myötä uusien ja nykyistä kustannustehokkaampien laivojen määrä lisääntyy. Samalla on ollut nähtävissä laivakokojen kasvaminen ja ympäristövaatimusten johdosta jääluokkien heikkeneminen. Muutokset laivojen koossa ja konetehoissa ja niiden myötä

laivojen jäissäkulkuominaisuuksien heikkeneminen korostavat Suomen riippuvuutta hyvin toimivasta jäänmurrosta vaikeina jäätalvina. Myönteistä on, että politiikkaluonnoksessa nostetaan esiin myös talvimerenkulun osaamisen kehittämistä huolehtiminen.

Mitä tulee huoltovarmuuteen ja infrastruktuuriin, tavoite on luonnoksen mukaan varmistaa ja kehittää väylästöjen ja satamarakenteiden ajantasaisuutta ja käytettävyyttä. Ehdotus on kannatettava. HVK korostaa tarvetta määrittää väylästöjen ja satamarakenteiden kriittiset osat, jotta varautumistoimet kohdistuvat pitkäjänteisesti oikeisiin kohteisiin.

HVK näkee, että meripolitiikan tavoitteena tulee olla huoltovarmuuden kannalta tärkeän kotimaisen Suomen lipun alla purjehtivan aluskaluston kansainvälisen kilpailukyvyyn säilyttäminen ja parantaminen. Huoltovarmuuden kannalta on kriittistä, että Suomen ulkomaankaupan käytössä on riittävän suuri jäävahvistettu tonnisto. Näin voidaan turvata yhteiskunnan ja teollisuuden tärkeät kuljetukset talvimerenkulun vaikeimmissakin olosuhteissa.

Osana huoltovarmuuden ja sujuvan ja turvallisen logistiikan varmistamista, luonnos meripolitiikaksi nostaa esiin esityksen merilain muuttamisesta alusten kaksoisrekisteröinnin sallimiseksi eräissä tapauksissa. Tarkoitus on mahdollistaa aluksen bareboat -kaksoisrekisteröinti tapauksissa, joissa ulkomainen alus, joka on omistusoikeuden osalta rekisteröity toisen valtion alusrekisteriin, rahdataan bareboat -rahtaus sopimuksen nojalla Suomeen. Luonnoksen mukaan esityksen vaikutukset alan elinkeinotoiminnalle ja työllisyydelle on arvioitu myönteisiksi. Ehdotetulla merilain muutoksella on ollut tarkoitus säätää hakemuksen ja sen liitteiden vaatimuksista, kun haetaan merilain 1 luvun 1 b §:n nojalla aluksen hyväksymistä suomalaiseksi. HVK toteaa, että kaksoisrekisteröinnin (bareboat-in) hakemuksen sisältö on huoltovarmuuden näkökohdista riittävä.

HVK:n näkemyksen mukaan varustamoille ja satamatoimijoille tulisi säätää varautumisvelvollisuus vakaviin häiriöihin ja poikkeusoloihin.

HVK toteaa, että kyberturvallisuushkiin varautuminen ja toimintakyvyn varmistaminen häiriötilanteissa on nostettu luonnoksessa hyvin esiin. Kasvavan automaation ja digitalisaation myötä liikenteen kyberturvallisuushaasteet ja -uhat lisääntyvät ja monipuolistuvat, tiedon kriittinen merkitys kasvaa ja viestintäverkkojen, liikennejärjestelmän ja liikennevälineiden väliset riippuvuussuhteet lisääntyvät. HVK:n näkemyksen mukaan koronapandemian aiheuttama digiloikka on myös osaltaan lisännyt riippuvuutta viestintäverkoista ja -palveluista, ja siten tarvetta kiinnittää vastaavassa suhteessa huomiota viestintäverkkojen turvaamiseen. Kyberturvallisuus korostuu yhteiskunnan vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa.

Meripolitiikan linjausten toimen III/5 ja toimenpiteen 35 mukaan maanpuolustuksen kannalta kriittisten teknologioiden saatavuus tulee olla turvattu kaikissa olosuhteissa. Tarkoitus on varmistaa kriittisiin teknologioihin

liittyvän osaamisen ja kyvyn säilyminen ja kasvaminen Suomessa, ml. teollisen ja teknologisen osaamisen kehittäminen kriittisten järjestelmien ylläpitämiseksi ja muokkaamiseksi sekä näiden itsenäisen käytön varmistamiseksi. Kansallinen rahoituspohja halutaan taata toiminnan ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan turvaamiseksi. Linjaus painottaa huoltovarmuuden näkökulmaa ao. varautumisessa ja nostaa tavoitteeksi kansallisen strategian laatimisen.

HVK pitää tärkeänä konkreettisten keinojen löytämistä tavoitteiden toteuttamiseksi, ml. toimenpiteiden sisältö, vastuutahot, rahoitus jne. HVK ja MIL-pooli käynnistivät v. 2020 selvitystyön, jossa tarkastellaan sotilaallisen huoltovarmuuden kannalta kriittisen osaamisen hallintaa Suomessa (2040+). Hankkeessa selvitetään puolustushallinnon tahtotilaa ja tämän perusteella koulutuksen/tutkimuksen ja elinkeinoelämän mahdollisuuksia vastata ao. tarpeisiin. Tarkastelu kattaa mm. merijärjestelmät. Hankkeessa etsitään konkreettisia keinoja osaamisen ylläpitämiseksi niille toimivaltaisille tahoille, jotka vastaavat relevanteista poliittikalohkoista (PLM: maanpuolustus, TEM: teollisuus & OKM/oppilaitokset: tutkimus ja koulutus).

HVK nostaa lisäksi esiin, että erityisesti puolustushallinto PLM-vetoisesti on vetovastuussa maanpuolustuksen resursoinnin turvaamisesta ja tämän asian koordinoinnista. VnP:n huoltovarmuuden tavoitteista (2018) mukaan ”Puolustushallinto ylläpitää yhteistyössä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tärkeimpien sodan ajan kulutusmateriaalien, kuten ruutien ja ampumatarvikkeiden tuotantokapasiteettia sekä välttämättömiä maanpuolustusta tukevia varmuusvarastoja.”

Meripolitiikan linjausten toimi III/3 nostaa esiin meriklusterin yhteistyön, uudistumisen ja innovaatioiden kehittämisen tukemisen. Tarkoitus on mm. huolehtia siitä, että valtiolliset alushankinnat tukevat kotimaisten yritysten kasvua ja toipumista COVID-19 tilanteesta, sekä tukea hankinnoilla laaja-alaisesti kotimaisten innovaatioiden ja uusien toimintatapojen kehittämistä. HVK kannattaa merenkulun liiketoimintamallien kehittämisen lisätukemista. Tehokkaan merenkulun tutkimus- ja innovaatioympäristön kehittämisessä tärkeää olisi suunnata lisärahoitusta Aalto-yliopiston merenkulun ja Turun yliopiston merilogistiikan jo ansioituneeseen tutkimukseen.

Yleisesti HVK pitää tärkeänä, että meriliikenteeseen kuuluvat asiat kootaan strategioina yhden kokonaisuuden, kuten LVM:n julkaiseman meriliikennestrategian, alle.

Huoltovarmuuskeskus

Janne Känkänen

Outi Nietola

toimitusjohtaja

varautumispäällikkö

19.8.2021

Dokumentti on digitaalisesti allekirjoitettu. Allekirjoittajien ja dokumenttien tiedot:

Dokumentti

Lausunto HVK Meripolitiikka
VNK_20210816.pdf

Tiedosto

7299b8fe704adf134ef5c1b46246b9121e1e6a7f5c9117aa59ab739d5fb05ea0eca2
95c75feae808fd3427bbe8d7df7922deb441451a63ad87126ae80eafa82e

Tarkistesumma

Allekirjoittajat

Allekirjoitus

Outi Nietola
Allekirjoitustapa: Yritys

19.8.2021

Päivämäärä

Allekirjoitus

Janne Känkänen
Tunnistautumistapa: sähköposti, SMS-tunnistautuminen
Allekirjoitustapa: Käsien allekirjoitus

19.8.2021

Päivämäärä

Dokumenttien aitouden varmentaminen

Prosessin luontihetkellä kaikista allekirjoitukseen liitetyistä dokumenteista on laskettu tarkistesumma SHA-512 algoritmilla. Varmennuslinkki ohjaa sivulle jossa voitte selvittää onko hallussanne oleva dokumentti sama joka prosessiin on alun perin liitetty ja se jonka olette allekirjoittaneet.

<https://secure.nesa.fi/verify.cgi?link=B1YJYXQX6xH17tHw6rIjNdt6wJBwrCJmOwwjMAGsL67mtfJO0Z>